

Asia: VN/20323/2020

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista sote-uudistuksesta johtuen (Sote100)

Valitkaa jompikumpi alla olevista vaihtoehdoista

Lausunnonantajalla on lausuttavaa esitysluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) kiittää mahdollisuudesta lausua sote-uudistuksen lainsäädännöstä. Virastolla ei ole huomauttamista varsinaisiin tekstimuutoksiin.

Lausunrossamme kiinnitämme huomiota kahteen asiaan:

- A. Sote100-paketista puuttuviin lakeihin; ja
 - B. Lakimuutosten kustannusvaikutuksiin
-
- A. Esityksestä puuttuvat lainkohdat

Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista

Sote100-lakipaketissa ei ole mukana lakia hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista (571/2016), jonka 5 §:ssä mainitaan, mitkä julkisen hallinnon viranomaiset ovat velvollisia käyttämään kyseisiä tukipalveluja. Esimerkiksi Suomi.fi-palvelujen käyttö on käyttäjäorganisaatioille maksutonta kyseisen lain 25 § mukaan.

Siten olisi tarpeen muuttaa tukipalvelulain 5.1 ja 5.2 §:n kohtaa:

5 § Tukipalvelujen käyttö julkisessa tehtävässä ...

2) kunnalliset viranomaiset niiden hoitaessa laissa niille säädettyjä tehtäviä;

-> kunnalliset viranomaiset sekä hyvinvointialueet niiden hoitaessa laissa niille säädettyjä tehtäviä;

(muutoin käyttövelvoitetta ei suoraan olisi; hyvinvointialueen sääntelyssä perusteluissa viittaus tukipalvelulakiin ja tarkoitukseen hyödyntää Suomi.fi-palveluja)

3) tuomioistuimet ja muut lainkäyttöelimet.

...Kunnalliset viranomaiset saavat käyttää kaikkia tukipalveluja myös muissa tehtävissään.

-> Kunnalliset viranomaiset ja hyvinvointialueet saavat käyttää kaikkia tukipalveluja myös muissa tehtävissään.

B. Lakimuutosten kustannusvaikutukset

Täydennämme aiempaa Sote-uudistuksesta antamaamme lausuntoamme (DVV/4340/2020) ja huomautamme, että sinänsä tekniseltä vaikuttavista tekstimuutoksista seuraa merkityksellisiä välittömiä kustannusvaikutuksia DVV:lle. Lisäksi oletettu DVV:n erilaisten palveluiden lisääntyneet käyttö edellyttää riittävää resursointia DVV:n palvelutuotantoon käytön lisääntyessä ja kapasiteettivaatimusten kasvaessa.

Tietojärjestelmissä pitää määritellä hyvinvointialueiden käyttö- ja tiedonsaantioikeudet oikein. Tämä on otettava huomioon erityisesti poikkeustapauksissa (kuten Helsingin rooli hyvinvointialueena tai kuntana).

Suomi.fi-palvelut

Suomi.fi palvelut saa käyttöön hakemalla DVV:ltä käyttö lupaa, jossa palveluja hyödyntävä organisaatio ja DVV sitoutuvat palvelua koskeviin ehtoihin. Käyttö lupaa koskevan hakemuksen

käsittelyssä varmistetaan, että hakijaorganisaatio on oikeutettu käyttämään ko. palvelua, joko suoraan tai julkishallinnon organisaation lukuun toimivana yksityisenä toimijana.

Viraston käsityksen mukaan hyvinvointialueiden perustamisen takia nykyisillä toimijoilla olevat käyttöluvut on uusittava, kun palvelua hyödyntävä organisaatio vaihtuu. Jotta hyvinvointialueiden toimijoiden ei tarvitsisi hakea jokaisen eri Suomi.fi-palvelun lupaa erikseen, olisi järkevää pyrkiä organisaatiotyyppikohtaiseen, väestötietojärjestelmän palvelujen osalta jo sovellettavaan nk. kattolupajärjestelyyn, jossa kattoluvalla annetaan oikeus kaikille saman viranomaistyyppin organisaatioille käyttää palvelua/palveluja, ja palvelut saadaan käyttöön hyväksymällä käyttöluvut sekä sitoutumalla käytön ehtoihin. Tällainen menettely rationalisoisi huomattavasti DVV:n lupakäsittelyä. Hyvinvointialueita koskevien käyttöluvien, hakemusten ja tilausten käsittelyn lisäresurssitarve on 1,8 htv (yht. 118.000 EUR) ajalle 1.7.2021 - 30.4.2023.

Varmennepalvelut

Varmennepalvelujen osalta toteutuksiin ja kustannuksiin vaikuttaa se, tuleeko voimassa olevat DVV:n myöntämät SoTe-varmenteet sekä DVV:n kanssa tehdyt SoTe-varmennepalvelusopimukset uusia organisaatioiden muutosten takia. Sama koskee pelastustoimea eli käytännössä, pelastustoimen varmennekortteja ja niihin liittyviä sopimuksia. Mikäli organisaatiomuutokset edellyttävät muutoksia tietojärjestelmiin, aiheutuu tästä myös uusia kustannuksia.

Väestötietojärjestelmän (VTJ) palvelut

Hyvinvointialueet ja niiden puitteissa toimivat palveluntarjoajat tulevat toimimaan väestötietojärjestelmän tietojen käyttäjinä, sekä ylläpitäjinä. DVV:n tulee siis kyetä tarjoamaan palvelujaan uusille organisaatioille, mikä konkretisoituu sekä hallinnollisella (esim. käyttöoikeuslupien myöntäminen) että teknisellä tasolla (mm. uusien organisaatioiden yhteyksien avaaminen palvelurajapintoihin). VTJ-tietojen luovutuksen perusteiden osalta hyvinvointialueiden perustaminen ei ilmeisesti edellytä muutoksia väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamista ja käyttöä koskevaan lakiin (L 661/2009).

Käytännössä organisaatiomuutokset edellyttävät, että DVV:n myöntämät VTJ-palvelujen käyttöoikeusluvut päivitetään uusien organisaatioiden nimiin kunnan tehtävien siirtyessä hyvinvointialueelle. Tarvittavien käyttöoikeuslupien valmisteluun menee aikaa todennäköisesti henkilötyökuukausia, koska niissä on perehdyttävä hyvinvointialueiden toimintaan ja uuteen säädöspohjaan.

Hyvinvointialueet on perustettava uusina organisaatio-entiteetteinä väestötietojärjestelmän ns. hallintoalueräkisteriin, mistä aiheutuu kertaluontoisia teknisen järjestelmän muutuskustannuksia (suunnittelu, toteutus, testaus; kysymyksessä on sekä virkatyötä että ostopalveluna hankittavaa teknistä muutostyötä). Uusien toimijoiden käyttötarpeiden läpikäynti tässä yhteydessä saattaa osoittaa tarpeita myös palvelujen räätälöintiin, tämä tarve kustannuksineen selviää kuitenkin vasta keskusteluissa tulevien toimijoiden kanssa. Tulevan SOTE-organisaatiomallin toteutus- ja käyttöönottokustannusten karkea arvio VTJ:n kaikkien palvelujen osalta on 250.000 euroa.

Äänioikeusrekisteri

DVV perustaa jokaista vaalia varten väestötietojärjestelmästä äänioikeusrekisterin. Lisäksi DVV vastaa vaalitietojärjestelmässä tarvittavien hallinnollisten aluejakojen ylläpidosta yhteistyössä oikeusministeriön ja Oikeusrekisterikeskuksen kanssa. Aiemman sote-maakuntavaalmistelun yhteydessä väestötietojärjestelmään valmisteltiin jo joitakin maakuntavaalien tarvitsemia muutoksia. Uusi lakiesitys edellyttää eräitä erillISRatkaisuja (esimerkiksi Uudenmaan jako), jotka vaativat lisämäärityksiä sekä oman toteutustyönsä, joidenka kustannuksiksi arvioidaan 50.000 euroa.

Vaalisovellusten kertaluontoisten muutostöiden aiheuttamien kulujen lisäksi esitetyn mukaisten aluevaalien toimittaminen aiheuttaisi seuraavia uusia menoja:

- ensimmäisen maakuntavaalin toimittamiseen liittyviin tehtäviin noin 280.000 euroa (vastaa suuruusluokaltaan kuntavaalien kuluja)
- tämän jälkeen jokaisen kuntavaalin yhteydessä toimittamiseen lisämenona noin 50.000 euroa

Holhousasioiden rekisteri

Tietojen luovuttaminen holhousasioiden rekisteristä lisääntynee jollain aikavälillä, mistä voi seurata muutostarpeita (tietojen luovuttamisessa tarvittavan teknisen rajapintayhteyden toteutukseen).

Yhteentoimivuusalusta

Hyvinvointialueiden tulee toimittaa taloustiedot yhteentoimivuuden edellyttämässä muodossa. Käytännössä tässä hyödynnetään Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämiä Yhteentoimivuusalustaa sekä yhteentoimivuusmenetelmää. Hyvinvointialueiden käyttöönotto tehtäviin (mm. käyttöoikeusluvut) ja käyttäjien kouluttamiseen on varattava riittävästi eli nykyistä enemmän resursseja noin 0,5 HTV (32.000 EUR).

DVV vastaa tuottamiensa palvelujen saatavuudesta sekä niihin liittyvistä laatu- ja turvallisuusvaatimuksista. Kun sote-toimijoiden palvelutuotannossa nojataan vahvasti DVV:n tuottamiin palveluihin, on varmistettava DVV:n palveluiden tuottamisen ja kunnossapidon riittävä pysyvä rahoitus palvelutarpeen kattamiseksi.

Digi- ja väestötietovirasto

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Timo Salovaara

ylijohtaja

Salovaara Timo
Digi- ja väestötietovirasto

Alkula Riitta
Digi- ja väestötietovirasto - Palvelut-osasto, ylijohaja Timo Salovaara